

E.ON Energidistribution AB
Nobelvägen 66
205 09 Malmö
eon.se

T 040 - 25 50 00

Samrådsredogörelse

Planerad 30 kV kraftledning Nalkullen-Björkvattnet i Sollefteå och Ragunda kommuner

December 2017

Bg: 5967-4770
Pg: 428797-2
Org. Nr: 556070-6060
Säte: Malmö

Projektorganisation

E.ON Energidistribution AB

205 09 Malmö
eon.se

SWECO Energiguide AB

Box 34044
100 26 Stockholm
www.sweco.se

Rapporten har upprättats av Hanna Markström

För kartor i underlaget innehas rättighet:
© Lantmäteriet MS2006/02876

Innehållsförteckning

1	Samråd	4
2	Inkomna synpunkter och bemötanden till dessa	6
2.1	Länsstyrelsen i Västernorrlands län	6
2.2	Länsstyrelsen i Jämtlands län	8
2.3	Sollefteå kommun	9
2.4	Ragunda kommun	10
2.5	Övriga myndigheter och organisationer	10
2.6	Berörda fastighetsägare och närboende	14

1 Samråd

Samråd för ledningen har genomförts skriftligen under maj och juni 2017 med berörda parter. Samrådsunderlag skickades ut till berörda organisationer, föreningar och myndigheter per post den 11 maj 2017 (digitala utskick den 12 maj). Ett samrådsbrev med information om projektet och en karta med framtagna sträckningar skickades till berörda fastighetsägare samma dag. Fastighetsägare har under samrådstiden haft möjlighet att beställa det kompletta samrådsunderlaget via kontaktperson på Sweco. Samrådsunderlaget har även funnits tillgängligt via E.ON Energidistribution ABs (nedan E.ON) hemsida under hela samrådstiden. Samrådet kungjordes genom annonser i Tidningen Ångermanland 19 maj, Sollefteåbladet 24 maj samt Östersundsposten och Länstidningen Jämtland 19 maj. Svarstiden för samrådet sattes till den 9 juni 2017.

Under samrådstiden har det varit möjligt att lämna synpunkter via telefon, brev och e-post. Inkomna synpunkter och E.ON:s bemötanden till dessa presenteras i avsnitt 2 nedan.

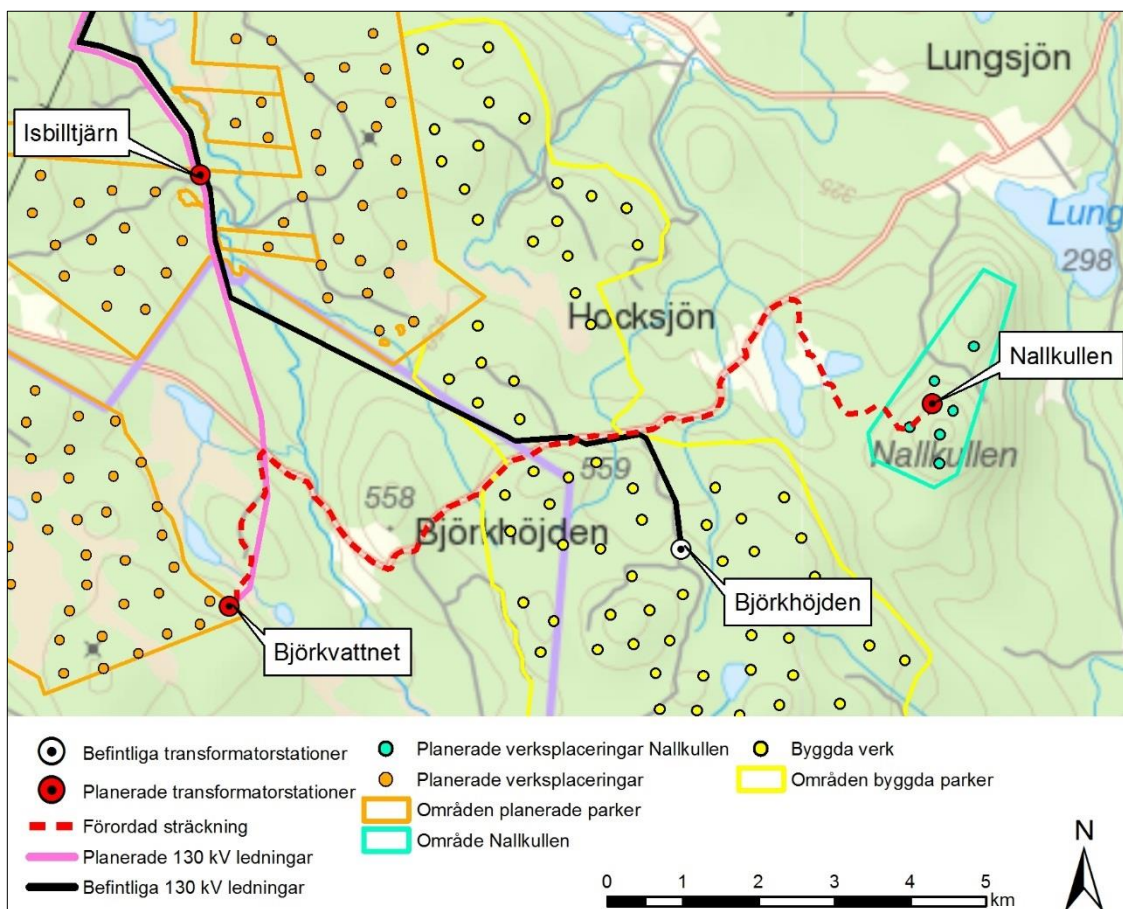
De myndigheter, organisationer och föreningar som fått ta del av samrådsunderlaget redovisas i tabell 1 nedan. Därutöver har samtliga fastighetsägare vars fastigheter direkt berörs av de studerade sträckningarna samt närliggande fastigheter fått ta del av information om projektet. Även taxerade ägare har fått information skickat till sig och berörda fastighetsägare har ombetts lämna uppgifter om eventuella arrendatorer och nyttjanderättshavare som kan komma att beröras av den planerade ledningen.

Tabell 1. Samrådsparter i samrådet.

Länsstyrelsen i Västernorrland	Länsstyrelsen i Jämtlands län
Sollefteå kommun	Ragunda kommun
Trafikverket	Försvarsmakten
Sveriges Geologiska Undersökning (SGU)	Skogsstyrelsen
Skanova	LRF centralt
LRF Västernorrland	Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap (MSB)
Svenska Kraftnät	Riksförbundet Enskilda Vägar
Jägarnas Riksförbund	Svenska Skyttesportförbundet
Jägareförbundet	Friluftsförbundet
Naturskyddsföreningen	Sveriges Ornitologiska Förening
Ångermanlands Ornitologiska Förening	Sametinget
Svenska Samernas Riksförbund	Jijnjevaerie sameby
Raedtievaerie sameby	Lungsjöns Fritidsförening
Ramsele Södra FVO	Berörda fastighetsägare

Efter genomfört samråd har dialog förts med ett antal markägare på sträckan mellan Stor- och Lillhocksjön, alternativ 1a, då dessa har framfört önskemål och synpunkter på

sträckningen. Mindre justeringar av sträckningen genomfördes och ett kompletterande samrådsutskick gjordes till de parter som berördes av föreslagna ändringar. Utifrån samrådet, genomförd naturvärdes- och fågelinventering samt baserat på tillgänglig information i området har E.ON valt att förordna markkabel enligt det justerade alternativ 1a (se Figur 1 nedan).

Figur 1. Föroordad sträckning enligt justerat alternativ 1a från genomförda samråd.

Länsstyrelsen i Västernorrlands och Jämtlands län har i beslut 2017-12-18 meddelat att den planerade ledningen kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

2 Inkomna synpunkter och bemötanden till dessa

Nedan sammanfattas de synpunkter och den information som framkommit i genomfört samråd.

2.1 Länsstyrelsen i Västernorrlands län

Länsstyrelsen i Västernorrland meddelar i yttrande 2017-12-18 följande:

Länsstyrelsen ser det som positivt att markkabel väljs och att man till stor del följer vägar.

Vad gäller naturvärden anser Länsstyrelsen att det är ett minimikrav att inventera sträckan med avseende på naturvärden och göra de justeringar av sträckningen som behövs utifrån resultatet. Biotoper som särskilt bör uppmärksammas är exempelvis äldre eller lövträdsrika skogar, vattendrag, sumpskogar, våtmarker och andra fuktiga miljöer. Både större och mindre våtmarker bör inventeras. Länsstyrelsen ser gärna att E.ON använder SIS-standard eller motsvarande för naturvärdesinventeringen. Redovisning av detaljeringsgrad och ambitionsnivå ska utföras enligt standard och det ska framgå vem som har utfört inventeringen.

För att säkerställa vilka arter som påverkas direkt eller indirekt krävs en fördjupad artinventering då tillgänglig data i regel inte är heltäckande. Redovisningen ska vara detaljerad där naturvårdsarter ska särredovisas.

Kravet på artskyddsdispens för verksamheter och åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvårdsarter eller dess livsmiljö är tydliga och underlaget i ärendet ska på ett fullgott sätt belysa dessa aspekter tillsammans med en redogörelse för om det finns andra alternativ. Målsättningen bör vara att inte komma upp till nivån där verksamheten innebär en sådan påverkan att en dispens från artskyddsförordningen krävs.

Om sträckningen justeras ska den justerade sträckningen inventeras.

I MKB:n behövs en mer utförlig beskrivning av hur eventuella skador på våtmarker och bäckar ska kunna minimeras, t.ex. en beskrivning av tidpunkt för när arbetet ska ske.

Generella riktlinjer

Utöver att helt undvika de känsligaste miljöerna kan ett antal generella riktlinjer för utförandet betonas. Ett mål bör vara att minimera körning på våtmarker och intill vattendrag, det vill säga man bör tänka till kring hur olika delar av sträckningen nås vid byggnation och underhåll.

En minst 10 m bred skyddszon med lågväxande vegetation bör sparas i anslutning till vattendrag, sjöar och våtmarker. Det är viktigt att framtida röjnings- och underhållsåtgärder som berör våtmarksområden utförs vintertid på tjälad mark för att undvika negativ påverkan på naturmiljön.

Det kan finnas risk att eventuella invasiva arter längs vägen får en spridning i samband med grävarbeten. Invasiva arter, främst blomsterlupin, bör därför inventeras i förväg. Finns sådana bör växterna tas bort samt jord som kan innehålla rötter och frön. Dessa arter får inte spridas via arbetsmaskiner eller genom återanvändande av jord.

Artuppgifter från inventeringen ska läggas in i Artportalen.

Detaljerade synpunkter

Naturvårdsobjektet Stor-Bitarmyran med tillhörande bäck som är klass 2 bör uppmärksammas. Det finns inte med på kartan för tidigare kända naturvärden på sidan 8 eller på kartan vid avsnitt 4.2 i naturvärdesinventeringsrapporten.

Vid Stor-Bitarmyran är troligen det bästa alternativet att gräva på den södra sidan av vägen för att minimera hydrologisk störning av myren, men det lär man bäst kunna bedöma på plats. Det är viktigt att materialet från grävarbetet inte leda via bäckar/diken ut mot myren.

1a- alternativet går genom några områden som klassats att ha påtagligt naturvärde. NVO 17 berör en gammal fäbodvall, NVO 18 är grannaturskog och NVO 19 barrsumpskog. Det bör utredas om dessa områden kan undvikas genom att flytta dragningen något.

I västra Hocksjön finns en gammal betesmark på norra sidan av vägen. Den bör inte påverkas om kabeldragningen enbart sker längs med vägen.

Vid val av sida av vägen för grävning bör hänsyn tas till artrika vägkantsavsnitt. Äldre artuppgifter i Artportalen och naturvärdesinventeringen indikerar att det är ett område där det finns förutsättningar för artrikedom. Det finns ett flertal delsträckor med värdefull flora. I MKB:n behöver det beskrivas hur man hanterar dessa sträckor samt vilka skyddsåtgärder som kommer vidtas. Ibland kan det kanske räcka att lämna bakslänten intakt om det är där arterna finns.

Vad gäller kulturmiljö har länsstyrelsen inget att invända.

E.ON:s bemötande: E.ON har noterat länsstyrelsens synpunkter och har beaktat dessa vid upprättande av MKB:n för planerad ledning. En fågel- och naturvärdesinventering samt artinventering har genomförts. Körning kommer huvudsakligen att ske på befintliga vägar och sträckningen har anpassats för att undvika naturvärden där ledningen går i tidigare obanad terräng. Där ledningen kommer att korsa vattendrag kommer schaktfri metod att

användas för att undvika påverkan på vattendragen och lågväxande vegetation kommer att sparas så långt det är möjligt.

Vad gäller invasiva arter, såsom blomsterlupin, så noterades inga sådana vid vägkanterna vid naturvärdesinventeringen. Dessutom så kommer inga schaktmassor att flyttas längs med ledningssträckningen. Massor som tillfälligt grävs upp i samband med kabelförläggningen används för återfyllnad på samma plats. Blomsterlupin är vidare inte listad i förteckning i EU förordningen om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter (1143/2014 och 2016/1141).

Stor-Bitarmyran har beaktats i arbetet med samråd och MKB men har fallit bort i underlaget vid naturvärdesinventeringen. Genom att förlägga ledningen på södra sidan av vägen undviks närhet till det utpekade naturvärde och den nyckelbiotop som utgör det hösta värdena inom området. Ledningen planeras här att förläggas i befintlig ledningsgata intill vägen där inga särskilt utpekade naturvärden uppmärksammats vid genomförd inventering.

Huvudsakligen är det mest fördelaktigt att följa södra sidan av vägen med avseende på naturvärden och att man kan samordna med befintlig luftledning på delar av sträckan. Utgångspunkten är att följa den södra sidan, om det inte i detaljprojekteringen visar sig att det är mer fördelaktigt att byta sida på vissa delsträckor.

2.2 Länsstyrelsen i Jämtlands län

Länsstyrelsen i Jämtland meddelar i yttrande 2017-06-12 följande:

Allmänt

Samlokalisering med befintlig infrastruktur är generellt att föredra för att minska fragmentering och barriäreffekter i naturen. Länsstyrelsen ser gärna att E.ON i kommande samråd och i MKB:n har viktat påverkan för olika intressen som ledningsdragningen medför. Detta så att det i MKB framgår att det alternativ som valts är det ur miljösynpunkt mest fördelaktiga alternativet.

Naturmiljö

Alternativet med markkabel är det bästa även ur naturvårdssynpunkt. Det är bra om åtgärderna utförs under en tidpunkt på året som innebär minst störning för häckande fåglar, renar och rennäringen.

Rennäring

Länsstyrelsen vill betona vikten av att samråda med berörda samebyar, både vad gäller lokalisering av ledningen och kommande byggnadsarbeten.

Fornlämningar

Av de föreslagna sträckningarna kan en, se bifogad karta, komma att beröra kulturhistoriska lämningar. Norr om Björkvattnet ligger två lämningar registrerade i skogsstyrelsens skog- och historiaregister: SoH1006152 som är en kraftstation och SoH1006155 som är en vattensåg. De båda ligger alldeles intill varandra och intill nuvarande kraftledning.

E.ON:s bemötande: E.ON noterar länsstyrelsens synpunkter och den information som framförts. Då ledningen huvudsakligen förläggs intill vägar och inga särskilt utpekade områden med avseende på fågelförekomst pekats ut bedöms det inte som relevant att begränsa tiden för byggnation. Detsamma gäller för påverkan på rennäringsvägarna i området redan medför störning. Inga synpunkter har inkommit från berörda samebyar under samrådet.

2.3 Sollefteå kommun

Sollefteå kommun framför följande i sitt yttrande, daterat 2017-05-22:

- De ställer sig positiva till alternativ med markkabel.
- Enligt Tekniska enheten på kommunen finns inga konflikter med kommunens anläggningar efter föreslagen sträckning.
- I pågående arbete med ny översiktsplan för kommunen är perspektivet år 2030 att ”elförsörjningen är tryggad bland annat genom att väsentliga delar av distributionsnätet är markförlagt”.
- Kommunen anser att E.ON Energidistribution Sverige AB kan välja kraftledningens detaljutförande utifrån bästa möjliga teknik för att skydda människors hälsa och för att skydda miljön.
- I de fall tidigare okända kulturlämningar boplatser för rovfågel eller andra djurarter upptäcks vid byggnation av ledningen bör arbetena avbrytas och kontakt tas med länsstyrelsen för bedömning av eventuella åtgärder.

Kommunen informerar också att Nallkullen vindpark har fått tillstånd efter en anmälan till Sollefteå kommun enligt miljöprövningsförordningen. Området för vindkraftparken är lokaliserat utför utpekat området för vindkraft i gällande och pågående översiktsplanering.

E.ON:s bemötande: E.ON noterar kommunens synpunkter och den information som framförts. E.ON kommer att beakta detta i den fortsatta processen med att ta fram miljökonsekvensbeskrivning (MKB) och ansökan för ledningen samt i samband med detaljprojektering och inför byggnation av ledningen. E.ON har en pågående dialog med kommunen kring arbetet med ny översiktsplan i Sollefteå kommun. E.ON förordar markkabel i enlighet med kommunens synpunkter.

2.4 Ragunda kommun

Ragunda kommun meddelar i yttrande 2017-06-20 att kommunen anser att det finns fördelar med markförläggning då påverkan på landskapsbilden blir liten och att framtida underhåll mm. av ledningen kan ske i närheten av väg. Markförläggning innebär också att det är möjligt att lägga rör för fiber i kabelgraven. Denna möjlighet bör undersökas tillsammans med de boende i området.

Vidare framför kommunen att miljökonsekvensbeskrivningen bör behandla vilka resurser som ska finnas på plats vid sanering av oljor och drivmedel vid arbete i närhet av vattendrag samt skog och myr.

E.ON:s bemötande: E.ON noterar den information som kommunen framfört. Om det finns önskemål om förläggning av rör för fiber kommer en dialog att föras med boende i området för att utreda dessa möjligheter.

Vad gäller sanering av oljor och drivmedel vid byggnationsarbeten ställer E.ON krav på sina entreprenörer/leverantörer av tjänster. Kemiska produkter ska förvaras läckagesäkert och på anvisade platser. Uppställningsplatser arbetsmaskiner/fordon samt för kemiska produkter ska anpassas till naturmiljön och övriga relevanta aspekter i den omgivande miljön. Entreprenören/leverantören ska säkerställa att absorptionsmedel finns till hands för att kunna hantera eventuellt spill.

2.5 Övriga myndigheter och organisationer

Försvarsmakten

Försvarsmakten meddelar 2017-06-08 att de inte har något att erinra. Flyghinderdata gällande höjd och placering ska lämnas in till LFV.

E.ON:s bemötande: E.ON noterar Försvarsmaktens yttrande. Flyghinderdata är inte aktuellt för ledning med markkabel enligt förordat alternativ.

Trafikverket

Trafikverket meddelar i sitt yttrande daterat 2017-06-05 generella riktlinjer för nyanläggning av ledningar i anslutning till vägar samt vad som gäller för luftfarten vid byggnation av luftledning. Trafikverket utgår från att kraftledningar placeras med tillräckligt avstånd från väg 969, samt att erforderliga tillstånd för förläggning av markkabel i anslutning till densamma införskaffas. Det är viktigt att nedfallande ledningar inte utgör en risk för dem som färdas på vägen. Trafikverket föredrar att antalet korsningar med väg begränsas och förutsätter att de riktlinjer som framförts följs.

E.ON:s bemötande: E.ON kommer att följa de regler och rekommendationer som finns avseende säkerhetsavstånd och korsningar med väg. Erforderliga tillstånd kommer att sökas och avtal kommer att upprättas med myndigheten där så krävs.

Skanova

Skanova meddelar i yttrande 2017-06-01 att de inte har några synpunkter på planerad ledning.

E.ON:s bemötande: Noterat.

Sveriges Geologiska Undersökning (SGU)

SGU meddelat i yttrande daterat 2017-06-09 att den jordartsgeologiska informationen i området är väldigt översiktlig men att myndigheten ändå gör bedömningen att huvuddelen av sträckningen täcka av moränterräng utan några speciellt skyddsvärda objekt. Alla alternativ är således likvärdiga ur den synvinkeln. Ett undantag finns vid Lungsjön, i den östra änden där det sydliga alternativet passerar över en isälvsavlagring som innehåller en grundvattenförekomst. Denna har bara lokal betydelse och det finns ingen detaljerad information. Vid entreprenad vid denna typ av förekomster krävs extra försiktighet för att undvika att föroreningar som till exempel hydraulolja når grundvattnet. Övriga alternativ är likvärdiga.

E.ON:s bemötande: E.ON noterar SGU:s synpunkter. Förordad sträckning berör inte den isälvsavlagring och grundvattenförekomst som nämns ovan.

Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap (MSB)

MSB meddelar i e-post 2017-05-18 att de avstår från att yttra sig i ärendet.

E.ON:s bemötande: Noterat.

Svenska Kraftnät

Svenska Kraftnät meddelar 2017-06-09 at de inte har något att erinra.

E.ON:s bemötande: Noterat.

Ångermanlands Ornitologiska Förening (ÅOF)

ÅOF meddelar att de är glada att markförlagd ledning föreslås istället för luftledning. Föreningen förordar alternativ 1.

E.ON:s bemötande: E.ON har noterat ÅOF:s synpunkter och förordat alternativ avser markkabel i enlighet med yttrandet.

Jägareförbundet

Jägareförbundet meddelar att de vid val av markkabel inte har några invändningar då påverkan på tjäder och orre torde bli ytterst begränsad. Luftburna kraftledningar kan däremot utgöra en reell dödsfara för individer av bägge arter. Val av mest lämpliga kraftledningsstråk bör dock föregås av en inventering av spelplatser för tjäder och orre så att störningar av spelplatser undviks i största möjliga mån.

E.ON:s bemötande: E.ON har under våren och sommaren 2017 låtit genomföra en fågel- och naturvärdesinventering. Resultaten från inventeringen har tillsammans med övrig information legat till grund för val av slutgiltigt sträckning och tekniskt utförande med markkabel.

Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)

LRFs kommungrupp i Ragunda meddelar i yttrande 2017-06-07 att de anser att den planerade ledningen bör samlokaliseras med befintlig ledningsgata eller i anslutning till befintliga vägar för att minimera intrånget på berörda fastigheter.

Vidare framför LRF att bästa möjliga teknik ska användas enligt 2 kap. 8 a § ellagen och 2 kap. 3 § miljöbalken. Enligt 2 kap. 11 § ellagen ska nätkoncession också förenas med de villkor som behövs för att bl.a. skydda enskild rätt. En långsiktigt god hushållning med mark och vatten och andra resurser ska främjas.

LRF framför att de anser att markförlagd kabel är i flera avseenden bästa möjliga teknik, då den mark som behöver tas i anspråk för detta är väsentligt mindre än om luftledning används. Ser man även till rennäringen så skulle en markkabel medföra obetydlig påverkan på rennäringen när ledningen är i drift. Eftersom markförlagd kabel kan placeras längs med vägar minskas intrånget ytterligare och mark som annars skulle ha använts för luftledningar kan fortsätta att användas för jord- och skogsbruk. Negativ påverkan på landskapsbilden undviks också med markförlagd kabel.

LRF framför också att anläggande av ledningar är en långsiktig investering och de anser att även om de initiala kostnaderna kan vara högre, kompenseras detta av att kostnaderna för underhåll är lägre (t.ex. röjning av ledningsgatan, som kan ske med längre intervall).

LRF anför också följande: I skogsmark behöver inte heller lika mycket växande skog gå till spillo genom för tidig avverkning och en stor del av marken kan efter att ledningen har anlagts återgå till skogsproduktion, till skillnad från luftledningar som för all framtid behöver en bred kraftledningsgata och avverkning av kanträd. Motsvarande förhållanden

gäller förstås för jordbruksmark, vars brukande försvåras av ledningsstolpar. Vid en bedömning av en långsiktigt god hushållning med mark kan värdet av produktionen inte enbart mätas i det värde det har för den enskilde fastighetsägaren. Till detta kommer också det förädlingsvärde som uppkommer i tillverkningsindustrin, vilket alltför sällan uppmärksammas. Att bevara mark för produktion är därför av betydelse för såväl enskilda intressen som ett långsiktigt gott resursutnyttjande i samhället.

LRF poängterar i sitt yttrande att vilket valet av alternativ än blir kommer det att bli temporära störningar med buller och ökad trafikering på befintliga vägar. Detta får givetvis konsekvenser för renskötseln samt det vilda djurlivet i området. Som det står i samrådshandlingarna planeras anläggningsarbetet efter samråd med närliggande samebyar, så att påverkan på rennäringen minimeras och den kumulativa påverkan blir mycket liten.

Vad gäller ersättning till de markägare som berörs av intrånget är LRF av åsikten att dessa skall erhålla rimlig ersättning för den mark de upplåter. De bör också erbjudas en årlig ersättning för intrånget istället för en engångssumma, om de så önskar. Där ny sträckning blir aktuell anser LRF att markägarna av E. ON Elnät skall erbjudas täcka kostnader för juridisk hjälp att till exempel värdera sin berörda mark.

Sammanfattningsvis vill LRF framföra att de uppskattar de olika överväganden som presenterats i detta samråd. Förbundet ser det som oerhört positivt att E.ON Energidistribution ser fördelarna med att eventuellt anlägga en sträckning med markkabel. LRF:s Kommungrupp i Ragunda föredrar att E.ON Energidistribution även fortsättningsvis bör ha en aktiv dialog med markägarna för att nå bästa resultat. Detta för att minimera påverkan för de berörda markägarna och deras brukande samt en god hushållning med jorden och skogen som viktig samhällsresurs. Att E.ON Energidistribution tydligt redogör för behovet och samhällsnyttan av den planerade byggnationen, samt hur detta motiverar det nya markintrång som den nya sträckningen medför anser LRF är viktigt.

E.ON:s bemötande: E.ON noterar LRF:s synpunkter. I det aktuella fallet har E.ON bedömt att markförlagd kabel är det bästa valet av teknik. Vad gäller ersättning till berörda fastighetsägare kommer detta att göras i enlighet med gällande lagstiftning och praxis. E.ON innehar nätkoncession för område på den aktuella platsen och har således en skyldighet att ansluta produktionsanläggningar, exempelvis vindparker, till elnätet. Lämplighet för vindkraften har prövats i tidigare process hos Sollefteå kommun.

Sametinget

Sametinget meddelar 2017-06-09 att de avstår från att yttra sig på grund av tidsbrist.

E.ON:s bemötande: Noterat.

Övriga myndigheter och organisationer har inte inkommit med några yttranden.

2.6 Berörda fastighetsägare och närboende

Svenska Cellulosa AB (SCA) och Svanö AB

SCA och Svanö meddelar i yttrande daterat 2017-05-15 att de förordar att markkabel förläggs, gärna enligt alternativ 1a.

E.ON:s bemötande: E.ON har noterat SCA och Svanös yttrande och har i enlighet med deras synpunkter valt att förorda alternativ med markkabel enligt alternativ 1+1a.

Statkraft Sverige Vind AB (SSVAB)

SSVAB meddelat i yttrande 2017-05-31 att de har intressen i området genom den uppförda vindkraftsanläggningen Björkhöjden. De vill framföra följande:

SSVAB har inte något att erinra emot att E.ON förordar markkabel.

Om luftledning ändå skulle väljas bör hänsyn tas till säkerhetsavstånd till närmaste vindkraftverk (Enligt E.ON:s riktilinjer minst vindkraftverkets totalhöjd plus 10 m) samt att en luftledning bör utformas så att den inte utgör ett hinder vid transport av lastbilar och kranbilar etc in och ut från vindkraftparken.

Ledningsalternativ 1 och 1a innebär förläggning av markkabel längs med befintliga vägar i området. SSVAB förordar här att markkabeln förläggs på den norra sidan av den vägsträcka som löper genom anläggningsområdet i syfte att undvika befintlig infrastruktur inklusive kraftkabel. Dock kommer befintliga kablar passeras då de ligger i vägkroppen i de sidovägar som utgår från huvudvägen. Det interna elnätet inom vindkraftsanläggningen utgörs av ett icke-koncessionspliktigt elnät, 30 kV markkabel längs med befintliga vägar inom anläggningsområdet. Förläggning av ledningen bör koordineras så att inte befintligt nät störs. Vid planering av förläggningen av markkabeln rekommenderas att kontakt tas med Mikael Eklund, mikael.eklund@statkraft.com, mobil 076-1002330 för att ta del av ritningarna över elnätet. Befintliga ledningar är väl utmärkta i fält.

Då området på den norra sidan av vägen kan utgöras av sankare partier rekommenderas att anläggningsarbetena för ledningen utförs under torrare perioder.

Vidare vill SSVAB påpeka att eventuella sprängningsarbeten bör utföras i enlighet med svensk standard SS 460 48 66 ”Vibrationer och stöt – Riktvärden för sprängningsinducerade vibrationer i byggnader” och att befintligt kablage bör tas med i riskbedömningen vid planering av eventuella sprängningar.

E.ON:s bemötande: E.ON har noterat SSVABs synpunkter och den information om området som framförts. E.ON avser gå vidare med ett alternativ med markkabel och

kommer att kontakta SSVAB för fortsatt dialog inför detaljprojektering och byggnation i syfte att säkerställa bolagets intressen i det aktuella området. Den information som framförts kommer att vara del i det fortsatta arbetet.

Ägare till fastighet Björkvattnet 2:23

Fastighetsägaren meddelar i yttrande 2017-05-22 att denne är kritisk till luftledningsalternativet som skär rakt igenom skogsskiftet på hans fastighet.

E.ON:s bemötande: E.ON har noterat fastighetsägarens synpunkter. Utgångspunkten efter utvärdering av samrådet är att gå vidare med ett alternativ med markkabel vilket inte berör fastighet Björkvattnet 2:23.

Ägare till fastighet Lungsjön 2:39

Fastighetsägaren meddelar i yttrande 2017-06-06 att denne är emot att en kraftledning grävs ned på fastigheten Lungsjön 2:39.

Fastighetsägaren meddelar vidare att grävning i samband med vägen är förkastligt med tanke på Brännbäcken.

E.ON:s bemötande: E.ON har noterat fastighetsägarens synpunkter. Slutgiltigt val av sträckning har gjorts efter utvärdering av samtlig tillgänglig information. Vad gäller påverkan på vattendrag kommer korsning av dessa att ske genom att man borrar under. Det innebär att påverkan på eventuella naturvärden och hydrologin undviks. E.ON har valt att gå vidare med alternativ 1a vilket gör att fastighet Lungsjön 2:39 inte berörs.

Ägare till fastighet Lungsjön 1:5

Fastighetsägaren meddelar i yttrande 2017-06-08 att denne ej godkänner alternativ 1b då det får för stor påverkan på fastigheten Lungsjön 1:5.

E.ON:s bemötande: E.ON har noterat fastighetsägarens synpunkter. Slutgiltigt val av sträckning har gjorts efter utvärdering av samtlig tillgänglig information. E.ON har valt att gå vidare med alternativ 1a vilket gör att fastighet Lungsjön 1:5 inte berörs.

Ägare till fastighet Hocksjön 2:35 och 2:39

Fastighetsägaren har via telefon framfört synpunkter avseende planerad ledning. Alternativ 1a, där sträckningen går över gårdsplanen och därmed tomtmarken på fastigheterna är inte okej. Här vistas fastighetsägarna i stor utsträckning, även barnbarn, och de är oroliga för magnetfält. Över gårdsplanen, mellan husen, är det nedgrävt el och sommarvatten och det är därför inte önskvärt att gräva ned en kabel här. Fastighetsägarna har även planer på ytterligare bebyggelse på fastigheten och en ledning rakt över tomtmarken skulle i hög grad begränsa dessa möjligheter. Sträckningen i slänten ned mot Lill-Hocksjön, att följa i

fastighetsgränsen på Hocksjön 2:39 och 2:35, är okej. Allra bäst är alternativ 1b som helt undviker att passera genom bebyggelsen mellan sjöarna.

Den mindre "väg" som går över tomten och vidare söderut skapades i samband med avverkning för ca 8 år sedan och är en vinterväg, den går inte att använda sommartid, då kommer det bli omfattande körsador.

I vägen in till bebyggelsen mellan sjöarna har det grävts ned vägtrummor osv. för att förbättra vägen, dessa måste man ta hänsyn till. Det går inte att lägga kablarna direkt i vägen, de måste läggas i vägkanten.

Fastighetsägaren informerade om att de söderut på fastigheterna planerar att avverka och öppna upp ytterligare, ta bort sly mm. Det är möjligt att man kommer att vilja bearbeta marken och undrade hur det fungerar om det finns en ledning där.

E.ON:s bemötande: E.ON har noterat fastighetsägarens synpunkter och den information som framförts. Ytterligare dialog har förts med fastighetsägaren och justeringar av sträckningen har gjorts i enlighet med önskemål som framförts. Fortsatt dialog kommer att föras med fastighetsägaren i samband med detaljprojektering och inför byggnation för att säkerställa att erforderliga anpassningar genomförs.

E.ON kommer att se över de vägar som man behöver användas i samband med byggnation. I samråd med berörda fastighetsägare kan man bättra på/anpassa vägar och körning så att man minimerar skador och hittar en lösning som är bra för fastighetsägare. När det närmar sig byggnation kommer man att upprätta avtal med berörda ägare och man kommer att göra anpassningar osv. utifrån befintliga förhållanden och önskemål i största möjliga mån.

Fastighetsägaren har även informerats om att det generellt inte är lämpligt att bearbeta marken precis ovanför/intill en eventuell ledning. Det är ett dock ett relativt litet område som begränsas av kabeln och det kan ju vara möjligt att samordna markbearbetning med en framtida förläggning av ledningen. Det är en relativt lång process innan ledningen ska byggas (ca 1 års handläggning hos myndigheten Energimarknadsinspektionen).

Ägare till fastighet Hocksjön 2:25

Fastighetsägaren till Hocksjön 2:25 ringde och framförde att denne är kritisk till en ledning genom byn, mellan sjöarna. Han vill inte att man ska gräva genom byn. Helst ser han att man gräver enligt alternativ 1b, i andra hand tycker han att man ska bygga luftledning. Han har även pratat med två grannar som berörs av luftledningsalternativet men som ändå har tyckt att luftledningsalternativet är okej och att man inte ska gräva genom byn.

Fastighetsägaren förklarade att de redan påverkas mycket av de vindkraftverk som byggts i området (vilket han tycker är okej). Han har dock inte fått någon information om parken på

Nallkullen, vilket han tycker är märkligt. När det byggs vindkraftverk även på Nallkullen blir byn inringad av vindkraftverk från alla håll. Han har även pratat med en kvinna på kommunen angående avsaknad av information och hon tyckte också att det är konstigt.

E.ON:s bemötande: E.ON har noterat fastighetsägarens synpunkter. Slutgiltigt val av sträckning har gjorts utifrån en sammanvägd bedömning av samtliga aspekter och anpassningar har gjorts i samråd med fastighetsägare som framfört synpunkter med förslag om justeringar. Den slutgiltiga sträckningen berör inte fastighet Hocksjön 2:25.

Fastighetsägaren har vid telefonsamtal informerats om att det är lite olika tillståndsprocesser för olika stora vindkraftverk och vindparker. Då det är en liten park (fåtal verk) det är fråga om på Nallkullen är det en mindre omfattande tillståndsprocess och det kan vara därför som det inte varit lika omfattande information om detta som för övriga parker i området. Processen för den aktuella ledningen är inte en del i prövningen av vindkraften utan det är en helt separat process, varför E.ON inte har någon information om processen och tillståndet för vindparken.

Ägare till fastighet Hocksjön 2:37 och 2:27

Fastighetsägaren till Hocksjön 2:37 och 2:27 ringde 2017-06-07 och meddelade att denne berörs av sträckningen genom byn Hocksjön. Han tycker inte att det är lämpligt att gräva ned ledningen enligt alternativ 1a utan tycker att alternativet mot Lungsjön (alternativ 1b) är bättre, där man kan följa vägen. Fastighetsägaren meddelade att det är nyplanerat på fastigheten och han förutsätter att man vid skador i samband med förundersökning får ersättning om det skulle uppkomma skador.

E.ON:s bemötande: Vid telefonsamtal har fastighetsägaren fått information om att ersättning utgår för allt intrång och alla skador som uppkommer, både i samband med förundersökning och senare vid byggnation.

Slutgiltigt val av sträckning har gjorts utifrån en samlad bedömning av samtlig tillgänglig information om området. Fastigheterna berörs inte direkt av markkabelalternativ 1a, dock indirekt då infarten till fastighet 2:37 utgörs av den gemensamma vägen där alternativet går (fastighet 2:27 berörs endast av alternativ 2, luftledning).

Ägare till fastighet Lungsjön 1:42

Fastighetsägarna meddelar i kompletterande samråd avseende justering av sträckningen att de inte vill ha ledningen på sin mark. De var tidigare del i vindkraftsprojektet med har uteslutits utan att bli informerade och vill därför inte upplåta mark till anslutningsledning.

E.ON:s bemötande: E.ON har noterat yttrandet, förordad sträckning berör inte fastigheten.